

DECIZIE

06 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală,
Mariana Pitic,
Tamara Chișca-Doneva,
Victor Burduh,
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu,

în cauza civilă la cererea înaintată de GȚ „Percembli C.N.” către Andrei Panamarenco cu privire la încasarea prejudiciului material și cererea reconvențională înaintată de Andrei Panamarenco către Constantin Percembli cu privire la încasarea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost admis apelul declarat de avocatul Ignat Dumitran în interesele GȚ „Percembli C.N.”, casată parțial hotărârea din 16 martie 2018 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, în partea soluționării acțiunii inițiale și în partea pretențiilor de despăgubire morală pe acțiunea reconvențională cât și retribuirea cheltuielilor de judecată, cu adoptarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care s-a admis parțial acțiunea GȚ „Percembli C.N.” și s-a încasat de la Andrei Panamarenco în beneficiul GȚ „Percembli C.N.” prejudiciul material în mărime de 66 500 (șaizeci și șase mii cinci sute) lei, fiind respinsă ca neîntemeiată pretenția pe cererea reconvențională depusă de Andrei Panamarenco privind încasarea prejudiciului moral; s-a încasat de la Andrei Panamarenco în beneficiul GȚ „Percembli C.N.” suma de 3 491 (trei mii patru sute nouăzeci și unu) lei cu titlu de cheltuieli de judecată (taxă de stat); s-au încasat de la Constantin Percembli în beneficiul lui Andrei Panamarenco cheltuielile de judecată pentru asistență juridică în mărime de 2 000 (două mii) lei; în rest hotărârea primei instanțe fiind menținută,

c o n s t a t ă:

La 01 decembrie 2016, GȚ „Percembli C.N.”, prin intermediul avocatului Ignat Dumitran, a depus cerere de chemare în judecată către Andrei Panamarenco cu privire la încasarea prejudiciului material cauzat.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin procesul-verbal din 18 septembrie 2015, întocmit de către Vasile Șeremet – inspector superior DRSA Cahul, Andrei Panamarenco a fost atras la răspundere contravențională pentru faptul că a provocat daune plantației de floarea soarelui, ce-i aparține GȚ „Percembli C.N.”, situată în extravilanul satului Găvănoasa, raionul Cahul, pe o suprafață de 9 ha, distrugând prin păscutul ilicit al ovinelor 90% din roadă, iar 10% din plantație au fost pătulate, făcând imposibilă recoltarea, acțiunile lui fiind calificate de agentul constatator conform art. 183 din Codul contravențional.

La 23 decembrie 2015, Judecătoria Cahul a examinat cazul cu privire la contravenție în privința lui Andrei Panamarenco și a dispus încetarea examinării cauzei contravenționale privind imputarea lui Andrei Panamarenco a comiterii contravenției prevăzute de art. 183 din Codul contravențional, în baza art. 461 din Codul contravențional, din motivul nulității procesului-verbal cu privire la contravenție. Hotărârea respectivă nu a fost atacată.

Potrivit reclamantului, chiar dacă instanța a recunoscut nulitatea procesului-verbal, acesta a fost îndreptățit să se adreseze în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată cu privire la încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile pârâtului, pe care l-a estimat la suma de 95 000 lei.

La 22 septembrie 2017, Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu, a depus cerere reconvențională către Constantin Percembli cu privire la încasarea prejudiciului material și moral, pe care a modificat-o ulterior.

În motivarea acțiunii reconvenționale a indicat că, la 15 august 2015, în jurul orelor 23:00, Constantin Percembli se afla în lanul de floarea soarelui, din extravilanul satului Găvănoasa, raionul Cahul. La un moment dat pe alături trecea turma de oi ce-i aparține reclamantului, iar pârâtul, fără nici un motiv, a efectuat 3 (trei) împușcături din arma de foc personală de model „IJ”, calibru 12, nr. 8901379, asupra oilor reclamantului, în rezultatul cărui fapt pe loc au murit 3 (trei) oi, iar pe drum au mai decedat încă 12 (douăsprezece) oi.

Pe acest fapt, la cererea reclamantului, a fost pornit un proces contravențional și întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție, prin care Constantin Percembli a fost recunoscut vinovat, fiind sancționat cu amendă în mărime de 50 unități convenționale, ce constituie 1 000 (una mie) lei.

Nefiind de acord cu procesul-verbal și decizia adoptată, Constantin Percembli a depus o contestație la Judecătoria Cahul, care la 02 august 2016 a fost respinsă ca neîntemeiată. Hotărârea din 02 august 2016 a Judecătoriei Cahul a fost menținută prin decizia din 20 decembrie 2016 a Curții de Apel Cahul.

Astfel, vina pârâtului Constantin Percembli a fost demonstrată pe deplin, respectiv acest fapt îl îndreptățește pe reclamantul Andrei Panamarenco de a înainta prezenta cerere și de a solicita recuperarea pagubei materiale în valoare de 13 500 (treisprezece mii cinci sute) lei, care constituie costul a 15 (cincisprezece) oi omorâte prin împușcătură din armă în urma acțiunilor ilegale a pârâtului. Costul unei ovine l-a invocat reieșind din media de piață la moment - circa 900 lei.

Potrivit reclamantului, până la efectuarea împușcăturilor asupra turmei de oi, cât și după aceasta, Constantin Percembli l-a amenințat cu arma și pe reclamant, spunându-i că dacă îl mai găsește cu oile prin apropierea câmpurilor ce le prelucrează, urmările vor fi și mai grave, va nimici și mai multe oi, iar dacă ciobanii, inclusiv reclamantul, se vor împotrivi, atunci ei pot să urmeze soarta oilor

nimicite. Din aceste considerente, o perioadă îndelungată de timp reclamantul s-a aflat într-un disconfort psihologic, purtând o frică față de pârât și față de ceea ce ar putea să se întâmple la o eventuală „întâlnire” a lor pe viitor, or, amenințările lui Constantin Percembli sunau răspicat și convingător.

Reieșind din cele expuse, reclamantul Andrei Panamarenco a solicitat încasarea de la Constantin Percembli în beneficiul său a sumei de 15 000 lei cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată care le va suporta în legătură cu examinarea litigiului dat.

Prin hotărârea din 16 martie 2018 a Judecătorei Cahul, sediul Central, s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de GȚ „Percembli C.N.” către Andrei Panamarenco cu privire la încasarea prejudiciului material și a cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată. S-a admis parțial cererea reconvențională înaintată de Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu, către Constantin Percembli cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată. S-a încasat de la Constantin Percembli în beneficiul lui Andrei Panamarenco: suma de 4 200 lei cu titlu de prejudiciu material, suma de 1000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, în total fiind încasată suma de 8 200 lei. S-a încasat de la Constantin Percembli în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 156 lei.

Prin decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul, a fost admis apelul declarat de avocatul Dumitran Ignat în interesele GȚ „Percembli C.N.”, casată parțial hotărârea din 16 martie 2018 a Judecătorei Cahul, sediul Central, în partea soluționării acțiunii inițiale și în partea pretențiilor de despăgubire morală pe acțiunea reconvențională cât și retribuirea cheltuielilor de judecată, cu adoptarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care s-a admis parțial acțiunea GȚ „Percembli C.N.” și s-a încasat de la Andrei Panamarenco în beneficiul GȚ „Percembli C.N.” prejudiciul material în mărime de 66 500 (șaizeci și șase mii cinci sute) lei, fiind respinsă ca neîntemeiată pretenția pe cererea reconvențională depusă de Andrei Panamarenco privind încasarea prejudiciului moral; s-a încasat de la Andrei Panamarenco în beneficiul GȚ „Percembli C.N.” suma de 3 491 (trei mii patru sute nouăzeci și unu) lei cu titlu de cheltuieli de judecată (taxă de stat); s-au încasat de la Constantin Percembli în beneficiul lui Andrei Panamarenco cheltuielile de judecată pentru asistență juridică în mărime de 2 000 (două mii) lei; în rest hotărârea primei instanțe fiind menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut caracterul ilicit al acțiunilor lui Andrei Panamarenco, manifestat prin faptul că acesta a păscut ilicit ovinele, provocând astfel daune plantației de floarea soarelui pe o suprafață de 9 ha prin distrugerea a 70% din plantația care aparține GȚ „Percembli C.N.”, situate în extravilanul satului Găvănoasa, raionul Cahul. Astfel, GȚ „Percembli C.N.” este îndreptățită să pretindă repararea prejudiciului material din contul lui Andrei Panamarenco. Or, însuși incidentul privind cauzarea decesului a trei oi a apărut între părți în aceleași circumstanțe ca și păscutul ilicit, fapt ce a generat depunerea acțiunii reconvenționale de către Andrei Panamarenco.

Cu referire la acțiunea reconvențională, instanța de apel a conchis că probele prezente la materialele cauzei, raportate la normele aplicabile speței, cu certitudine demonstrează că în urma împușcăturilor efectuate de Constantin Percembli din

arma personală asupra oilor ce aparțin lui Andrei Panamarenco, au fost ucise 3 oi, fiindu-i adusă o pagubă materială. Suplimentar, Colegiul a considerat că instanța de fond eronat a dispus încasarea prejudiciului moral de la Constantin Percembli în beneficiul lui Andrei Panamarenco în sumă de 1 000 lei, or la caz, nu s-a stabilit cu certitudine, că au fost lezate careva drepturi personale a lui Andrei Panamarenco.

Invocând dezacordul cu decizia instanței de apel, la 26 octombrie 2018, Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu, a declarat recurs, iar la 12 noiembrie 2018 – recurs suplimentar.

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Recurentul consideră că argumentele expuse în decizia instanței de apel nu au o fundamentare juridică, iar probele prezentate nu au fost apreciate corespunzător.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Cahul a fost pronunțată la 12 iunie 2018, fiind expediată participanților la proces la 15 august 2018 (f.d. 152), și recepționată de recurent la 24 august 2018 (f.d. 170). Astfel, având în vedere faptul că recursul declarat împotriva deciziei din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul a fost depus prin intermediul oficiului poștal la 23 octombrie 2018 și înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la 26 octombrie 2018, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea din 19 decembrie 2018 a Completului Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu, va casa parțial decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul și în această parte va menține hotărârea din 16 martie 2018 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, din următoarele considerente.

Potrivit materialelor cauzei, examinând litigiul în ordine de apel, Curtea de Apel Cahul a reținut că în urma pășunatului ilicit al ovinelor admis de Andrei Panamarenco, au fost cauzate daune plantației de floarea soarelui, prelucrată de

Constantin Percembli, fiind afectată în proporție de 70 % pe suprafața totală de 09 ha. Totodată, instanța de apel a reținut că, acest fapt a fost probat prin înscrisurile anexate la materialele dosarului.

Colegiul largit apreciază critic constatările instanței de apel, or, GȚ „Percembli C.N.” nu a prezentat înscrisuri ce ar demonstra dreptul său de proprietate sau dreptul de folosință asupra acestui teren. Din faptul respectiv rezultă că, în cadrul examinării cauzei civile, nu a fost constatat cu certitudine dacă roadă prejudiciată aparține anume GȚ „Percembli C.N.”, și nu altor persoane.

De asemenea, Curtea de Apel Cahul a reținut că, drept rezultat al pășunatului ilicit, GȚ „Percembli C.N.” i s-a cauzat un prejudiciu material, iar vinovăția pârâtului Andrei Panamareco este pe deplin demonstrată prin actul de constatare a pagubelor, răspunsul Direcției pentru statistică, fotografiile din data de 19 august 2015, făcute îndată după comiterea contravenției de către pârâtul Andrei Panamareco și declarațiile lui Constantin Percembli, evitând să se expună prin ce probe se demonstrează deținerea dreptului de proprietate sau de folosință a GȚ „Percembli C.N.” asupra acestui teren agricol. Or, înscrisuri în acest sens lipsesc la materialele cauzei.

Simplul fapt că, în actul de constatare a pagubelor în câmpul de floarea soarelui, din 20 august 2015 (f/d 5 verso), este indicat că, terenul respectiv este arendat de la SRL „Consoliteza”, nu demonstrează că reclamantul deține careva drepturi asupra acestui teren agricol de floarea soarelui, deoarece în acest act nu este indicat arendașul.

Totodată este de menționat că, la materialele cauzei nu se regăsește nici un contract de arendă a terenului agricol respectiv. Astfel, în lipsa acestui contract de arendă nu este posibil de stabilit dacă roada prejudiciată aparține anume GȚ „Percembli C.N.”. Ca urmare a imposibilității de a constata dreptul GȚ „Percembli C.N.” asupra roadei prejudiciate, nu este posibil de a admite pretențiile reclamantului în ceea ce ține de încasarea prejudiciului.

Potrivit declarațiilor reprezentantului GȚ „Percembli C.N.”, date în instanțele inferioare, drepturile acesteia asupra terenului prejudiciat s-ar demonstra prin certificatul de înregistrare a gospodăriei țărănești, argument ce nu poate fi reținut, deoarece certificatul în cauză demonstrează doar înregistrarea GȚ „Percembli C.N.”, și nu dreptul de proprietate sau dreptul de folosință a gospodăriei țărănești asupra terenului din speță.

Mai mult, conform actului de constatare a pagubelor în câmpul de floarea soarelui, din 20 august 2015 (f/d 5 verso), a fost inspectat câmpul cu suprafața ce 19,32 ha, unde s-a constatat distrugerea în jur de 6 ha în partea de vest a masivului și 3 ha în partea de nord.

Astfel, din acest act nu rezultă cu certitudine ce suprafață de floarea soarelui a fost distrusă. Or, constatarea de către comisie că a fost distrusă o suprafață „în jur de 6 ha” în partea de vest a masivului, este incertă și imprecisă, nefiind bazată pe măsurări concrete, efectuate la fața locului.

Reieșind din cele expuse, inexactitatea concluziilor comisiei respective, precum și lipsa probelor care ar demonstra posibilitatea reală ca o turmă de oi, într-un timp de 10-15 min, să distrugă o suprafață de 9 ha de floarea soarelui, constituie circumstanțe care combat argumentele reclamantului, formulate în susținerea cererii de chemare în judecată de bază. Prima instanță corect a reținut că, a fost

constatat doar faptul distrugerii plantației de floarea soarelui, și nu este clar în rezultatul căror evenimente a avut loc această distrugere, de către cine și când anume.

În acest sens, nu poate fi reținut actul de constatare a pagubelor în câmpul din floarea soarelui din 20 august 2015 drept probă care cu certitudine demonstrează că, plantația de floarea soarelui a fost distrusă anume în rezultatul pășcutului ilicit al ovinelor. Or, după cum a fost menționat supra, prin acest act s-a constatat doar cu aproximație paguba produsă, nefiind indicată cauza producerii acestei pagube.

Suplimentar este de menționat faptul că, în cadrul examinării procesului contravențional de acuzare a lui Andrei Panamarenco de comiterea contravenției prevăzute de art. 183 din Codul contravențional, agentul constatat a declarat că, în timp de o oră 700 de oi nu puteau să mănânce toată cantitatea de floarea soarelui, or, pentru a prejudicia o plantație de 9 ha de floarea soarelui prin pășcutul ilicit al oilor, este necesar de mai mult timp.

De asemenea, Colegiul lărgit consideră că nu pot fi reținute drept probe nici imaginile foto, anexate la materialele cauzei (f.d. 26-28), or din fotografiile respective nu este clar când au fost efectuate, de către cine și care câmp anume a fost fotografiat.

Este de menționat faptul că, potrivit materialelor cauzei, pășunatul ilicit a avut loc la 15 august 2015, iar instanța de apel a reținut că, fotografiile au fost efectuate îndată după producerea pășunatului, pe când din fotografii se observă că, pălăriile de floarea soarelui sunt uscate, frunzele sau lipsesc, sau sunt și ele uscate, fapt ce nu poate fi caracteristic datei de 15 august 2015. Aceste imagini sunt în contradicție directă cu cele constatate în actul comisiei din 20 august 2015 (f.d. 5), prin care se face descrierea stării de fapt a plantației de floarea soarelui, fiind indicat expres că „pe tulpinile plantelor de la 10 frunze bine dezvoltate, de culoare verde”, iar „la o parte din plante a început procesul de uscarea a primelor frunze de jos”.

Conform art. 1411 alin. (1) din Cod civil, proprietarul unui animal sau persoana care se servește de animal în timpul serviciului, răspunde de prejudiciul cauzat de acesta, fie că se afla în paza sa, fie că a scăpat de sub pază. Obligația reparației nu apare dacă prejudiciul a fost cauzat de un animal domestic predestinat activității profesionale, de întreținător sau obținerii de mijloace pentru întreținerea proprietarului, iar proprietarul animalului a asigurat grija cuvenită pentru supravegherea animalului, sau dacă dauna s-a produs chiar și în cazul manifestării unei asemenea griji.

Din sensul normei citate rezultă că, pentru survenirea răspunderii civile delictuale, este necesară existența obligatorie a următoarelor elemente, necesare a fi întrunite în mod cumulativ: fapta ilicită, să fie săvârșită prin acțiune sau inacțiune, vinovăția persoanei care a săvârșit fapta, să existe un prejudiciu și să existe un raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciul cauzat.

Astfel, în speța dată, este important faptul ca folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și bazată pe dovezi certe a situației de fapt, și anume determinarea tuturor componentelor răspunderii delictuale. Reieșind din cele expuse, Colegiul lărgit conchide că GȚ „Percebli C.N.” nu a probat existența legăturii cauzale dintre prejudiciu și fapta

prejudiciabilă, respectiv se constată lipsa acesteia - condiție necesară la repararea prejudiciului cauzat.

În ceea ce ține de încasarea prejudiciului moral de la Constantin Percembli în beneficiul lui Andrei Panamarenco, Colegiul lărgit consideră corectă soluția primei instanțe, or, luând în considerare suferințele lui Andrei Panamarenco în raport cu prevederile legale, printr-o apreciere complexă a materialului probator și evaluare adecvată a daunelor morale compensatoare, având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea și caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității morale și altele, aceasta a constatat cu certitudine că lui Andrei Panamarenco i-au fost cauzate suferințe psihice în urma acțiunilor ilegale ale lui Constantin Percembli, iar suma de 1000 lei în cazul de față, constituie o compensație echitabilă și suficientă pentru sentimentele de frustrare suferite de recurent în circumstanțele descrise în acțiunea sa, care cu certitudine corespund caracterului și gravității suferințelor psihice suportate de Andrei Panamarenco.

Astfel, ținând cont de cele expuse, Colegiul lărgit ajunge la concluzia că soluția primei instanțe cu privire la respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de GȚ „Percembli C.N.” și admitere parțială a cererii de chemare în judecată a lui Andrei Panamarenco, este una întemeiată.

Din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu, de a casa parțial decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul în partea prin care s-a admis parțial acțiunea GȚ „Percembli C.N.” și s-a încasat de la Andrei Panamarenco în beneficiul GȚ „Percembli C.N.” prejudiciul material în mărime de 66 500 (șaizeci și șase mii cinci sute) lei, fiind respinsă ca neîntemeiată pretenția pe cererea reconvențională depusă de Andrei Panamarenco privind încasarea prejudiciului moral, și de a menține în această parte hotărârea din 16 martie 2018 a Judecătoriei Cahul, sediul Central.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Andrei Panamarenco, prin intermediul avocatului Vasile Șoitu.

Se casează parțial decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul în partea prin care s-a admis parțial acțiunea GȚ „Percembli C.N.” și s-a încasat de la Andrei Panamarenco în beneficiul GȚ „Percembli C.N.” prejudiciul material în mărime de 66 500 (șaizeci și șase mii cinci sute) lei, și în partea prin care a fost respinsă ca neîntemeiată pretenția pe cererea reconvențională depusă de Andrei Panamarenco privind încasarea prejudiciului moral, și în această parte se menține hotărârea din 16 martie 2018 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de GȚ „Percembli C.N.” către Andrei Panamarenco cu privire la încasarea prejudiciului material și cererea reconvențională înaintată de Andrei Panamarenco către Constantin Percembli cu privire la încasarea prejudiciului material și moral.

În rest decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Cahul se menține.
Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătorii

Oleg Sternioală,

Mariana Pitic,

Tamara Chișca-Doneva,

Victor Burduh,

Svetlana Filincova